

NURMIJÄRVI

Arviointikertomus 2013

Nurmijärven kunta, Tarkastuslautakunta

Arviointikertomus vuodelta 2013

SISÄLLYS

Arviointikertomus 2013.....	1
1. Tarkastuslautakunnan puheenjohtajan katsaus.....	3
2. Tarkastuslautakunnan toiminta.....	4
3. Edellisen vuoden arviointikertomuksen käsittely ja toimenpiteet	5
4. Tavoitteiden toteutumisen arviointi	5
4.1. Strategiset tavoitteet	5
4.2. Toiminnalliset tavoitteet	6
4.2.1. Elinkeino- ja kuntakehityskeskus.....	6
4.2.2. Talouskeskus.....	7
4.2.3. Keskushallinto	7
4.2.4. Sosiaali- ja terveystoimi.....	8
4.2.5. Sivustustoimi.....	9
4.2.6. Ympäristötoimi	11
4.2.7. Liikelaitokset	12
4.3. Taloudelliset tavoitteet.....	13
4.4. Investoinnit	16
5. Henkilöstö.....	17
6. Kuntakonserni	18
7. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	19
8. KUUMA-yhteistyö	19
9. Muut havainnot	19
10. Yhteenveto	20
11. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle	21

Tarkastuslautakunta on merkinnyt kertomukseensa numeroituihin kehyksiin sellaiset havainnot, joista odotetaan vastineet ja/tai selvitykset. Kertomuksen teksti saattaa sisältää myös muita sellaisia kannanottoja ja havaintoja, joihin voidaan antaa vastineita.

NURMIJÄRVEN VALTUUSTOLLE ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2013

1. Tarkastuslautakunnan puheenjohtajan katsaus

Uuden valtuustokauden ensimmäinen arviointikertomus on valmistunut. Tarkastuslautakunnan jäsenet ovat olleet aktiivisesti mukana sen valmistelussa.

Vuosi 2013 oli tapahtumarikas eri toimintojen osalta. Vuoden aikana lähti liikkeelle monta projektia, jotka koskettavat myös Nurmijärven kuntaa. Joitakin toimintoja on alkanut jo ennen valtuuston valintaa jatkuen meneillään olevan valtuustokauden ajan. KUUMA-kuntien toiminta ankkuroitui Keravan kaupungin yhteyteen. Kuntien yhdistämiselvitykset lähtivät voimallisesti liikkeelle ja muodostivat samalla Keski-Uudenmaan kaupunkihankkeen, joka koskettaa myös Nurmijärveä. Rinnan tämän selvitystyön kanssa etenee valtionhallinnossa Metropolihanke, joka myös koskettaa Nurmijärveä. Sote-uudistusta on pyöritetty samassa yhteydessä edestakaisin. Julkisen liikenteen puolella merkittävä asia on joukkoliikenteen lain valmistuminen. Kaikki nämä hankkeet tulevat edetessään Nurmijärvellä aiheuttamaan intohimoja puolesta ja vastaan.

Talousmielessä vuosi 2013 oli yllätyksellinen tulopuolen osalta. Odotukset olivat paljon heikommat. Kunnan verotulot ja valtionosuudet olivat ennakoarviota myönteisemmät. Kunnan saama avustus Viirinlaakson rakentamiseksi oli myönteinen.

Valtuuston päättämä investointiohjelma on erittäin haasteellinen rahoituksen osalta. Toivon mukaan päättäjät ottavat huomioon tulo-rahoituksen ja velkarahan välisen suhteen, ettei kunta velkaannu liikaa. Investointiohjelmassa on toteutumassa monta isoa kohdetta yhtä aikaa. Tässä yhteydessä tulee mielestäni peruspalvelujen saatavuudesta pitää huolta.

Kunnan palvelustrategian valmistelu on parhaillaan menossa. Työskentely on Nurmijärven kuntalaisten osalta haasteellista, koska näköpiirissä on monia suuria muutoksia eri toimialueilla. Nämä vaikuttavat Nurmijärveläisten arkeen monella tavalla. Tosin monta asiaa on vielä jäsentymättömässä olotilassa.

Edellisten vuosien tapaan hallintokunnille on annettu erillisiä kommentteja työskentelyta-voista ja talouden hoidosta. Tarkastuksessa koskien vuotta 2013 ei ole tullut ilmi sellaisia puutteita ja laiminlyöntejä, jotka aiheuttaisivat jatkotoimenpiteitä. Näin ollen tarkastuslautakunta voi omalta osaltaan yhtyä tilintarkastajan lausuntoon vastuuvapauden myöntämisestä.

Hannu Toikkanen

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. Tarkastuslautakunnan toiminta

Valtuuston toimikaudekseen valitsema tarkastuslautakunta vastaa kuntalain 71 ja 75 §:n nojalla kunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä sekä tarkastusta koskevien asioiden valmistelusta. Lautakunnan tehtävänä on arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa. Lisäksi tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Tarkastuslautakunnan **jäsenet** ja heidän henkilökohtaiset varajäsenet toimikaudella 2013 - 2016 sekä osallistuminen vuoden 2013 arviointikokouksiin ovat seuraavat:

Hannu Toikkanen , pj. 14/14	Vilho Vainio
Jouni Maijala , vpj. 14/14	Jari Aronen
Mika Harju , 13/14	Heikki Sahakangas 1/14
Torsti Ruokoski , 9/14	Eero Lehtipuu 5/14
Aulikki Markkanen , 14/14	Pirjo-Liisa Torkki
Milka Taivassalo , 13/14	Liisa Sunila 1/14
Aila Metsä-Mähkä , 14/14	Marja Innanen

Valtuuston valitsemana tilintarkastajana on toiminut JHTT-yhteisö BDO Auditor Oy ja vastuunalaisena tilintarkastajana JHTT Raija Ruuskanen. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut JHTT Raija Ruuskanen 9/2013 asti ja tämän jälkeen JHTT Kirsi Sova BDO Auditor Oy:stä. Tarkastuslautakunta kokoontui arviointivuonna 2013 - 2014 neljätoista kertaa. Varsinaisten jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 93.

Kunnan toimintojen arviointia suoritettiin seuraamalla toimielinten päätöksentekoa ja kuulemalla kunnanjohtajaa ja toimialojen johtavia viranhaltijoita sekä muita vastuuhenkilöitä. Tutustumis- ja arviointikäynnit tehtiin Nurmilinnun asumispalveluyksikköön ja Perhetukikeskukseen. Arvioinnissa on hyödynnetty myös kuntalaisilta saatuja tietoja kunnan toiminnasta.

Lautakunnan vuoden 2013 työohjelman mukaan arvioinnin painopistealueeksi asetettiin yleiskuvaus kunnan johtamisjärjestelmästä ja eri toiminnoista, elinkeino- ja kuntakehityskeskusten palvelut, sosiaali- ja terveystoimen toimialan palvelut, talouden seuranta, investointihankkeet ja ajankohtaiset asiat. Joulukuussa lautakunta tapasi valtuuston ja kunnan hallituksen puheenjohtajiston ja kuuli heidän kokemuksia valtuuston ensimmäisestä toimintavuodesta ja näkemyksiä sekä evästyksiä lautakunnan arviointityöhön.

Tilintarkastaja esitteli lautakunnalle toimintavuoden alussa työohjelmansa ja toimintavuoden kuluessa ohjelman toteutumista ja tarkastuksissa tehtyjä havaintoja.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista arvioidessaan tarkastuslautakunnalla oli käytettävissään talousarvio 2013 ja taloussuunnitelma 2014 - 2015, vuoden 2013

tilinpäätös, henkilöstökertomus 2013, hyvinvointikertomus 2013, hallintokuntien toimintakertomukset 2013, liikelaitosten erillistilinpäätökset ja tytäryhteisöjen kertomukset sekä tilintarkastajan raportit tilintarkastuksen toteutumisesta ja toimielinten pöytäkirjat ja muut selvitykset ja raportit.

Valtuuston asettamat sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat ensisijaisia arviointikriteerejä. Sitovat tavoitteet on koottu toimintakertomukseen taulukkoon, jonka avulla tarkastuslautakunta arvioi tavoitteiden toteutumisen lisäksi myös tavoitteiden asettamista ja toteutumisen seuranta.

Tarkastuslautakunnan edellisen vuoden arviointikertomuksessa esittämät johtopäätökset ja suositukset sekä organisaatiolta saadut vastaukset ovat myös seurannan kohteena ja osa arviointikriteeristöä. Lisäksi arvioinnissa otetaan huomioon lautakunnan kokouksissa kuullut esitykset sekä kunnan palvelutoiminnasta muutoin saadut kokemukset ja kunnan asukkailta saadut palautteet.

3. Edellisen vuoden arviointikertomuksen käsittely ja toimenpiteet

Valtuusto velvoitti kunnanhallituksen ja lautakunnat käsittelemään tarkastuslautakunnan vuoden 2012 arviointikertomuksen ja raportoimaan valtuustolle vuoden 2013 aikana kertomuksen aiheuttamista toimenpiteistä. Kunnanhallitus käsittelee arviointikertomukseen annetut vastineet kokouksessaan 21.10.2013 ja valtuusto 13.11.2013. Kunnanhallitus totesi, että annetuissa vastauksissa on käsitelty kattavasti arviointikertomuksessa esille otettuja asioita ja saattoi vastineet edelleen tarkastuslautakunnalle ja valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta on käynyt läpi toimialojen vastineet lautakunnan havaintoihin ja toteaa, että vastineissa on hyvin ja melko kattavasti selvitetty arviointikertomuksessa olevat huomiot ja mahdolliset toimenpiteet. Vastineet lisäselvityksineen on kirjattu hallintokuntien toimintakertomuksiin. Siellä on esitetty vastauksia myös vuoden 2011 arviointikertomusten havaintoihin tarkastuslautakunnan esittämän toiveen mukaisesti.

4. Tavoitteiden toteutumisen arviointi

4.1. Strategiset tavoitteet

Nurmijärven kuntastrategia 2010 – 2020 laadittiin ja hyväksyttiin valtuustossa vuonna 2009. Se muodostuu kolmesta strategisesta tavoitteesta, jotka ovat *toimivat palvelut*, *kestävä yhdyskuntarakenne* sekä *tasapainoinen talous ja osaava henkilöstö*. Näistä tavoitteista on johdettu 13 strategista valintaa, joihin perustuen toimialojen tavoitteet on asetettu perustuen neljään eri näkökulmaan (prosessit ja rakenteet, palvelut ja vaikuttavuus, uudistuminen ja henkilöstö, talouden hallinta ja rahoitus).

Kuntastrategian 2010 – 2020 toteuttamisessa on tarkastuslautakunnan mielestä onnistuttu kohtuullisesti, tasapainoinen talous -tavoite poikkesi strategiassa asetetuista tavoitteista. Vuoden 2014 talousarviossa ja 2015 – 2016 taloussuunnitelmassa näytetään edelleenkin suunnitelmallisesti poikkeavan strategisista tavoitteista nostamalla investointien tasoa huomattavasti. Tulevina vuosina talouden tasapainoa ei ole mahdollista edelleenkään pitää yllä niin, että strategiassa asetetut taloustavoitteet toteutuvat.

Strategisiin valintoihin perustuvat, tulosalueille talousarviossa asetetut vuoden 2013 sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toimintakertomuksen mukaan osin toteutuneet ja osin toteutuminen on lykkääntynyt. Vuoden 2013 talousarviossa on noin 85 toiminnallista tavoitetta, kun niitä edellisenä vuonna oli noin 75. Toimintakertomuksen mukaan tavoitteista toteutui tai toiminta oli tavoitteen suuntaista noin 75 %. Tarkastuslautakunta on aikaisempina vuosina huomauttanut, että tavoitteiden toteutumista on vaikea kaikilta osin arvioida, koska todentaminen ei aina ole mahdollista. Toimintakertomuksessa ei ole esitetty tarkkaa toteutumaprosenttia tavoitteiden toteutumisesta. Tavoitteissa on vielä edelleenkin paljon sellaisia, joille ei ole löytynyt selkeitä mittareita ja joiden mittaaminen ei ole yksiselitteistä.

Kuntastrategian tavoitteena ollut tasapainoinen talous ei toteutunut vuonna 2012. Vuonna 2013 tilikauden tulos oli ylijäämäinen. Käyttötalouden kulut kasvoivat kuitenkin 4,5 prosenttia. Verotulot kasvoivat 7,5 prosenttia vuoteen 2012 verrattuna. Tämä oli 2,1 prosenttia parempi kuin alkuperäinen talousarvio. Sosiaali- ja terveystoimen nettomenojen kasvu vuonna 2013 oli 6,8 prosenttia, kun kasvu edellisenä vuotena oli 7,1 prosenttia. Sosiaali- ja terveysmenojen nettomenojen kasvu on edelleenkin kestävämmällä tasolla tuloihin verrattuna.

4.2. Toiminnalliset tavoitteet

4.2.1. Elinkeino- ja kuntakehityskeskus

Elinkeino- ja kuntakehityksen sitovat tavoitteet eivät toteutuneet kaikilta osin, mutta myönteistä kehitystä on tapahtunut aikaisempiin vuosiin verrattuna.

Osa tärkeistä toimialan vakansseista, mm. elinkeinojohtajan vakanssi, oli täyttämättä vuoden 2013 aikana. Lisäksi Keski-Uudenmaan kuntaselvitys osaltaan toi lisääntyneitä painetta. Kyseiset syyt varmasti rajoittivat tavoitteiden täysimääräistä saavuttamista.

Kuntasuunnittelun yksikölle kuuluva elinkeino-poliittisen ohjelman välitarkastelu siirtyi vuodelle 2014 henkilöstövajauksen vuoksi. Myöskään maapoliittisten toimintatapojen valmistelu ei toteutunut. Myyntituotto jäi kauaksi tavoitteesta, lähinnä Viirinlaakson suunnitelmien lykkääntymisen vuoksi.

Maankäytön yksikössä henkilöstöpalaute käsitellään tarkastuslautakunnan saamien tietojen mukaan hyvin.

Elinkeino- ja kuntakehityskeskukseen henkilöstökuluissa ja ostopalveluissa on säästetty. Tarkastuslautakunta on huolissaan, onko henkilöstövajaus tuottanut liiallista kuormitusta yksikölle.

1. Tarkastuslautakunta ehdottaa, että henkilöstön väliaikaisessa vajaustilanteessa harkittaisiin ostopalveluiden hankkimista, jotta yksikön normaalitoiminnot eivät kärsi.

Tarkastuslautakunta suosittaa selvittämään, onko esimerkiksi tarkastuslautakunnalle esiintuodun tonttiasiamiehen palkkaaminen taloudellisesti mahdollista ja minkälainen vaikutus sillä olisi yksikön tehokkuuteen.

4.2.2. Talouskeskus

Talouskeskuksen kriittisenä menestystekijänä on se, että talouden seuraaminen ja muutoksiin reagointi tapahtuu ajantasaisesti ja tehokkuutta lisäten. Talouskeskukselle oli asetettu kolme sitovaa tavoitetta, jotka toteutuivat. Talousraportointia on tehty kuukausittain, taloushallinnon laskentatoimen ostopalveluiden tuottajaa on selvitetty ja keskeisten palveluiden tuotteistamisen kokonaiskartoitus on toteutettu.

Vuonna 2013 talouden seurannan perusteella lisättiin vuoden aikana kunnan menomäärärahoja 1,6 milj. euroa ja toimintatuottoja vähennettiin 6,6 milj. euroa. Määrärahojen lisäys kohdistui suurelta osin sosiaali- ja terveyspalveluihin, jossa tämänkään jälkeen määrärahat eivät riittäneet. Sosiaali- ja terveyspalveluiden määrärahojen ylitys alkuperäiseen talousarvioon verrattuna oli 2,6 milj. euroa eli 2,6 prosenttia alkuperäisestä talousarviosta. Toimintakate ylitti muutetun talousarvion 940 707 eurolla.

Tarkastuslautakunta pitää talouden toteutumisen seurantajärjestelmää hyvänä, mutta suosittelee kuitenkin sen ajantasaistamista ja kehittämistä siten, että kaikkien toimialojen talousarviot kyetään rakentamaan realistisiksi.

2. Onko Talouskeskuksella mahdollisuutta lisätä rooliaan entisestään toimialojen ennusteiden laatimisessa ja talousarvion seurannassa?

4.2.3. Keskushallinto

Keskushallinnon sitovista seitsemästä tavoitteesta jäi toteutumatta kaksi. Toteutumatta jäi asiakaspalautetta koskeva toimintatapaohjeen laatiminen ja asiakaspalauttejärjestelmän käyttöönotto. Myös kunnan visuaalisen ilmeen uudistus jäi kesken. Tavoitteiden toteutumatta jäämiseen on toimintakertomustietojen mukaan vaikuttanut kustannussyyt ja määrärahojen poistaminen.

Vuonna 2011 aloitettiin luottamushenkilöiden verkkopalvelu ja sähköisen kokoushallinnan käyttöönotto vaiheittain. Vuoden 2012 vastineen mukaan tavoitteena on sähköisen kokoushallinnan käyttö kaikissa toimielimissä, mutta ainoastaan liikuntalautakunnan, nuorisolautakunnan ja sivistyslautakunnan kaikki jäsenet käyttävät sähköistä kokoushallintaa. Tämän takia taloudellisia säästöjä ei ole vielä saavutettu.

3. Tarkastuslautakunta suosittelee sähköisen kokoushallinnan käyttöönoton edistämistä.

4.2.4. Sosiaali- ja terveystoimi

Sosiaali- ja terveystoimen sitovista tavoitteista lähinnä tuotteistamista koskevat tavoitteet toteutuivat vain osittain. Erikoissairaanhoidon osalta pitkät siirtoviiveet terveyskeskukseen tai kotihoitoon ovat edelleen haasteellisia. Terveyskeskuksen vuodeosastolla on myös pitkäaikaispotilaita odottamassa sijoituspaikkaa.

Toimintakulut kasvoivat 2,7 milj. euroa, ja olivat näin ollen 6,5 milj. euroa eli 6,8 % suuremmat kuin edellisenä vuonna. Hallinto- ja talouspalveluiden tavoitteena oli koordinoita toimialan tärkeimpiä palveluiden tuotteistamisia. Keskeisimpinä tuotteistamisalueina olivat perhe- ja sosiaalipalveluissa perhetukikeskus ja perheneuvola; terveyspalveluissa neuvola, vastaanotto ja päivystys, kotihoito sekä vanhusten palveluasuminen; liikuntapalveluissa koko toiminta. Tuotteistamisessa on läpikäyty prosessit ja niitä on selkeytetty. Tavoitteena on ollut päällekkäisyyksien poistaminen ja toimintatapojen yhtenäistäminen.

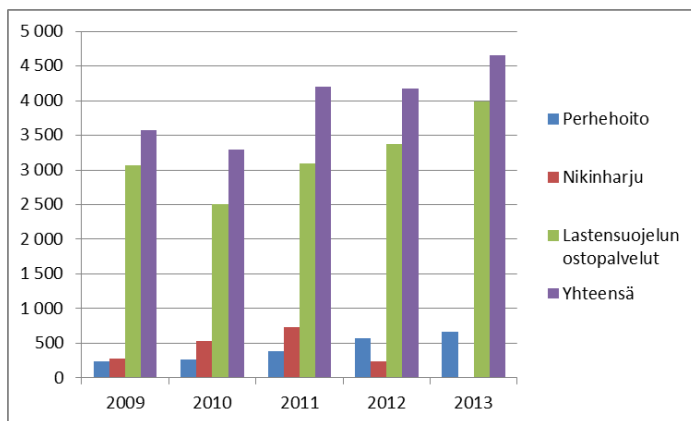
Terveystoimessa on otettu käyttöön sähköinen resepti ja sähköisen arkistoinnin ensimmäinen vaihe.

Aikuissosiaalityön kustannukset kasvoivat 16,7 %, työmarkkinatuki 43,3 % ja perustoimeentulotuki 7 %. Yli 500 päivää työttömänä olleiden määrä kasvoi 36 % ja perustoimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä oli 7,3 %.

4. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota jälleen aikaisempinakin vuosina esiin tuodun liian positiivisen kuvan antamisen talousarvion yhteydessä. Onko ehdotetun tuottavuusohjelman toteuttamiseksi tehty suunnitelmia tai toimenpiteitä? Onko tuotteistaminen vaikuttanut toimintatapoihin ja onko odotettavissa kustannushyötyjä?

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota, että tunnustusta saanut perhetukikeskuksen henkilökunta on osoittanut ammattitaitoisuutta ja sitoutuneisuutta työhönsä. Tarkastuslautakunta on huolissaan henkilökunnan riittävydestä. Perhetukikeskuksen sijoittamisen yhteydessä tulisi huomioida asiakkaitten ja muun sosiaali- ja terveyshuollon fyysinen läheisyys sekä työntekijöiden tarpeet.

Kuva 1. Lastensuojelun sijoitusten kustannukset 2009-2013

Nikinharjun kuntayhtymän toiminnan lakkauttaminen kesällä 2012 vaikutti edelleenkin vuonna 2013 huomattavasti kunnan perhepalveluiden toimintaan. Toimintakertomuksen mukaan vastaanotto- ja arviointipaikkojen ja sopivien sijoituspaikkojen etsiminen varsinkin kiireellisissä tapauksissa on tuonut haasteita lasten ja kunnan talouden kannalta.

Alla olevaan taulukkoon on kerätty valtakunnallisista tilastotiedoista Nurmijärven kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja niistä huostaan otettujen määriä vuosilta 2009 – 2013. Nurmijärvellä sijoitettujen lasten määrä ei ole merkittävästi noussut. Vuosittain huostaan otettujen lasten määrä on kuitenkin huolestuttavasti kasvanut.

Lastensuojelu lapsia ja nuoria	Kodin ulkopuolelle sijoitetut					Huostaan otetut				
	v.2009	v.2010	v.2011	v.2012	v.2013	v.2009	v.2010	v.2011	v.2012	v.2013
Nurmijärvi	93	84	95	93	96	53	53	61	61	60

4.2.5. Sivistystoimi

Sivistystoimen sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääsääntöisesti talousarvion mukaisesti. Sivistystoimi alitti budjetin n. 700.000 eurolla. Alitus johtui suureksi osaksi liikelaitos Aleksian palautuksista sisäisten kulujen osalta sekä henkilöstökulujen alituksesta varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuspalveluissa asetetuista sitovista toiminnallisista tavoitteista jäi toteutumatta lastentarhanopettajien harjoittelupaikat ja sairauspoissaolojen määrää koskeva tavoite sekä tuotteistamista koskeva tavoite. Hallinto- ja talouspalveluissa toimintakate ylitti hieman asetetun tavoitteen.

Sivistystoimesta saadun tiedon mukaan esiopetusta on viety eteenpäin Koulupolku-mallin mukaan ja tulosalueen yhteistyötä on tiivistetty entisestään. Toimiala on saanut opetushallitukselta valtionapua oppimisympäristön kehittämiseen ja se on suunnattu erityisesti esi- ja alkuopetukseen. Vuonna 2013 Perusopetus paremmaksi -hankkeesta toteutettiin valtion 1,2 milj. euron avustuksella perusopetusryhmien pienentämistä sekä kerhotoiminnan kehittämistä. Kaikissa kouluissa on tällä hetkellä toimivat oppilaskunnat.

Nuorisotoimi on saavuttanut vuodelle 2013 asetetut sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet lukuun ottamatta tuotteistamista koskevaa tavoitetta. Nuorisopalveluissa suurin huoli on kasvava nuorisotyöttömyys. ELY-keskuksen tuella voitiin palkata nuorille Elämänhallinnan ohjaaja sekä palkkatuella palkattiin henkilö vahvistamaan vakituista henkilökuntaa. Lämpimän kesän ansiosta Sääksin kahvilatulot lisääntyivät edellisistä vuosista ja niillä voitiin palkata työttömiä nuoria mm. kouluavustajiksi.

Nuorten lisääntyvä työttömyys luo lisäpainetta myös henkilökunnan suhteen, joka on ollut tiukoilla myös pitkän sairasloman ja kahden äitiysloman takia. Uusia toimintamalleja on kuitenkin voitu kehittää ja mm. 7-luokkalaisille on järjestetty päihdepäivät ja erityisryhmille suunnattua kerhotoimintaa on laajennettu. Vuoden 2013 aikana purettiin asiakastytyväisyyskyselyn tulokset ja sen mukaan mm. noin puolet nuorista ei käy koskaan nuorisotaloissa eikä tunne niiden toimintaa. Sen sijaan lähes sama määrä kuului johonkin seuraan, järjestöön tai harrastusporukkaan. Kyselyyn tuli 504 vastausta, joista 24:ään vanhemmat olivat vastanneet lastensa puolesta. Nuorisotyöntekijän kohtaaminen oli helppoa puolelle vastanneista. Ely-keskus raportoi kuukausittain nuorisotakuun toteutumisesta ja tavoite on toteutunut.

Suuri huoli ja haaste on iltapäivätoiminnan osalla, koska erityistukea tarvitsevien määrä on kasvanut ja ryhmät ovat muodostuneet isoiksi. Myös erityistukea tarvitsevien määrä on ollut kasvussa. Lisätyötä ovat tuoneet myös erilaiset selvitykset ja ohjelmat sekä lausuntojen antamiset vajaalla henkilökunnalla, mikä on vienyt aikaa varsinaisesta päätyöstä.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa saavutettiin vuodelle 2013 asetetut sitovat toiminnalliset tavoitteet. Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa on kehitetty aktiivisesti ikäihmisille sekä päiväko-ti-ikäisille ja kerholaisille suunnattua toimintaa. Sosiaali- ja terveystoimen kanssa yhdessä on päivitetty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa joka valmistuu v.2014 aikana. Toi-mintaa on viety hyvin suunnitelmien mukaan ja tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet.

Koulukuljetuksia on tarkasteltu arviointikertomuksessa vuodesta 2006 alkaen. Kustannukset oppilasta kohden vähenivät kolmena peräkkäisenä vuonna vuoteen 2010 saakka, jonka jäl-keen ne ovat nousseet merkittävästi. Kertomusvuonna kustannukset nousivat vuoteen 2012 verrattuna ja ylittivät talousarvion 217 696 eurolla. Kuljetuskustannukset olivat 1.466 euroa kuljetettavaa oppilasta kohti.

Koulukuljetukset	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kustannukset, €	2 004 396	1 962 254	1 860 270	1 881 641	1 979 010	2 060 066
Oppilaita	1 373	1 479	1 421	1 471	1 436	1405
Euroa/oppilas	1 459	1 326	1 309	1 279	1 378	1 466

Nurmijärvellä koulukuljetukset on kilpailutettu 2010, jonka johdosta koulukuljetukset on järjestetty uudella tavalla. Kustannuksia saatiin vähennettyä vuonna 2010, mutta kustan-nukset ovat sen jälkeen nousseet tasaisesti. Koulukuljetuskustannukset ovat kertomusvuon-na korkeammat kuin vuonna 2008. Kertomusvuonna kuljetuksien siirtämistä avoimeen joukkoliikenteeseen on jatkettu. Lisäksi keväällä tehtiin joukkoliikenteen aikataulujen ja koulujen kellonsoittoaikojen yhteensovittaminen, joka edesauttoi joukkoliikenteen käyttä-mistä. Kustannukset nousivat kertomusvuonna edelliseen vuoteen verrattuna, mikä toimin-takertomuksen mukaan johtui erikseen tilattavien kuljetusten määrän kasvusta ja oppilassi-joittelusta.

Koulukuljetukset	Nurmijärvi	Mäntsälä	Tuusula	Vihti
Kustannukset, €	2 060 066	1 243 110	1 227 729	2 095 023
Oppilaita	1 405	892	737	1 211
Euroa/oppilas	1 466	1 393	1 665	1 729
Muutos ed. vuoteen	6,45 %	-2,48 %	6,00 %	-2,73 %

Yllä olevassa taulukossa on esitetty koulukuljetuskustannukset ja niiden kasvu lähikunnissa vuonna 2013 verrattuna edelliseen vuoteen. Koulukuljetuskustannukset ovat nousseet Nur-mijärven lisäksi myös Tuusulassa vaikka oppilasmäärät ovat vähentyneet.

4.2.6. Ympäristötoimi

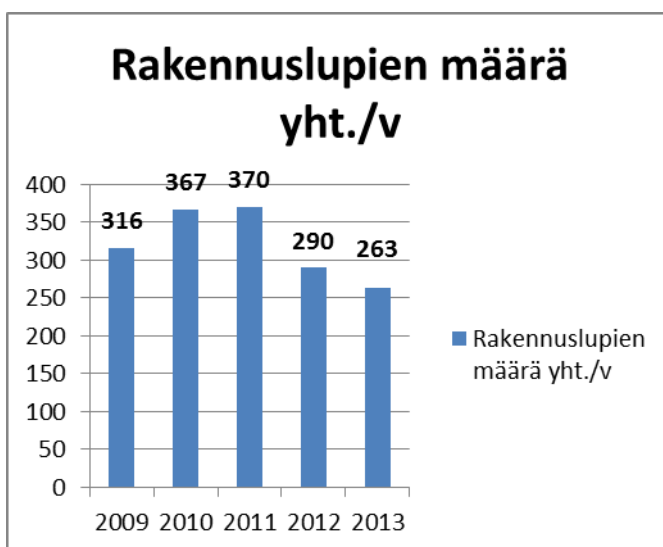
Ympäristötoimelle asetetuista sitovista toiminnallista tavoitteista jäi toteutumatta keskusta-alueiden aluetehokkuuden lisääminen, asemakaavojen tuottaminen ja sisäisten vuokrien uuden järjestelmän käyttöönotto sekä sähköisen ilmoitus- ja lupapalvelujen käyttöönoton pilotointi. Sitovat taloudelliset tavoitteet toteutuivat lukuun ottamatta ympäristökeskusta, jonka toimintakate ylitti hieman talousarvion.

Asemakaavoitus- ja rakennuslautakunnan yhtenä tavoitteena ja mittarina vuonna 2013 oli saavuttaa taajamien ja asemakaavojen rakennusten aluetehokkuutta, tavoitteena tässä oli toimialalla 2,5 %. Tehokkuus toteutui 1,25 %:sti eli tavoitteessa jäätin puoleen. Tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään jatkossa huomiota taajamien ja asemakaavojen aluetehokkuuteen, jotta sitä saataisi nostettua.

Mikäli kunnan työpaikkarakentamista halutaan kasvattaa ja kehittää tulevaisuudessa, on syytä alkaa miettimään keinoja millä saadaan kuntaan uusia yrityksiä ja sitä kautta uusia työpaikkoja. Kunnan tavoitteena oli vuodelle 2013 tuottaa asemakaavoja 30000 k-m2 työpaikkarakentamiseen, nyt kuitenkin työpaikkarakentamisen kerrosala pieneni 11500 k-m2, joka johtui Altian alueen kaavamuutoksesta. Tarkastuslautakunnan mielestä tähän aihealueeseen kannattaa jatkossa panostaa ja hyödyntää samassa yhteydessä kuntaan valitun uuden elinkeinojohtajan osaamista.

Maa-alueiden hankinnassa oli tavoitteeksi asetettu 2,8 miljoonaa euroa vuodelle 2013. Toteuma oli 1,1 miljoonaa euroa eli kunnan maa-alueita ei ole hankittu kovinkaan aktiivisesti. Tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään huomiota kunnan strategisessa maa-aluepolitiikassa tavoitteiden selkeään ohjaamiseen.

Asemakaavoituksessa vietiin tilivuonna merkittäviä hankkeita eteenpäin mm. Klaukkalan Vanha-Klaukka, Klaukkalan Viirinlaakso, Kirkonkylän Heinojan-alue ja Rajamäellä sijaitseva Altian tehdasalue.

Kuva 2: Rakennuslupien määrän kehitys vuosina 2009-2013.

Kunnassa myönnettyjen rakennuslupien määrän kehitys on esitetty taulukossa 2. Rakennuslupien määrä on vähentynyt merkittävästi vuoden 2011 jälkeen.

Kiljavan Sairaalan pihapiirissä ollutta rivitaloa oli tarkoitus riveta muuttamaan perhetukikeskuksen tiloiksi vuonna 2013. Hankkeelle oli myönnetty rakennuslupa, mutta Uudenmaan ELY-keskus jätti päätöksestä oikaisuvaatimuksen, ja vetosi perusteluissaan samankaltaisiin seikkoihin kuin Uudenmaan maakuntamuseokin. Rakennusvalvonta teki oikaisuvaatimukseen vastineen, mutta ELY-keskus valitti asiasta. Valitus on käsiteltävänä Helsingin hallinto-oikeudessa. Kiistan kohteena oleva tila on tällä hetkellä tyhjillään.

Asemakaavoituksessa kunnalle tärkeän imagon luo kulkuyhteydet ja siihen liittyvät palvelut. Tähän olennaisena osana liittyy Klaukkalan linja-autoaseman ympäristön kaavamuuos. Nyt asia on pysähtynyt ja kaava edelleen pöydällä. Kunta kuitenkin kasvaa kaiken aikaa, ja suurin osa palveluista suuntautuu etelään, joten panostusta nykyisen aseman paikalle pitäisi tarkastuslautakunnan mielestä kehittää ja viedä kaavamuuosista eteenpäin.

Tekninen lautakunta päätti elokuussa kuljetus- ja työkoneiden hankinnasta. Päätöksestä jätettiin lautakunnalle useita hankintaoikaisuja tarjouspyynnössä ilmenneiden virheiden vuoksi. Hankintayksikkö teki myös omasta aloitteestaan hankintaoikaisuja tarjouspyyntöön. Tekninen lautakunta velvoitti viranhaltijat huolehtimaan, ettei tarjouspyynnöstä vastuussa ollut PTCServices Oy laskuta kuntaa itse tekemiensä virheiden korjaamisesta.

5. Tarkastuslautakunta tiedustelee, onko tekninen lautakunta pystynyt pitämään seurannassaan tarjouspyynnön virheistä aiheutuneita lisäkuluja ja sitä, ettei kunta ole joutunut maksamaan niitä?

4.2.7. Liikelaitokset

Nurmijärven Työterveys-liikelaitoksen tulos on ylijäämäinen noin 22 000 euroa, kun se edellisessä tilinpäätöksessä oli ollut tappiollinen. Talousarviossa esitetty sitova tavoite ”uusi tietojärjestelmä on käytössä”, ei toteutunut, koska uuden tietojärjestelmän hankinta on lykätty toistaiseksi ja Effican työterveys-huollon osion tulevaisuus on avoin. Tarkastuslautakunta seuraa tilanteen kehittymistä.

Tarkastuslautakunta on pannut merkille, että liikelaitoksen johtokunta on käynyt keskustelua hyvinvointikertomuksesta. Lautakunta pitää hyvänä käytänteenä menettelyä, että hyvinvointikertomukseen ja vähintäänkin sen suunnitelmaosioon otetaan mukaan joiltain osin kunnan työntekijöiden hyvinvointiasioita. Tämä sen vuoksi, että liikelaitoksen työntekijöiden rooli kuntalaisten palveluiden tuottajana on merkittävä.

Aleksia -liikelaitoksen sitovien tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota, että sitova tavoite prosessien ja rakenteiden näkökulmasta ei toteutunut. Pääprosessit on määritelty ja kuvattu osittain. Näkökulmassa talouden hallinta ja rahoitus asetettu sitova tavoite kiinteistöpalvelujen tuotteistamisen osalta ei toteutunut.

Klaukkalan jäähalli -liikelaitoksen suurin hanke on harjoitushallin ja nykyisen hallin peruskorjauksen rakentaminen. Tavoitteiden toteutumisarviossa harjoitusjäähallin rakentaminen

ja nykyisen hallin osittaisen peruskorjaamisen osalta tavoitteet ovat toteutuneet. Rakentamisen yhteydessä on kuitenkin tullut lisä- ja muutostyötarpeita mm. nykyisen hallin vesikaton korjaamisen osalta.

Hankkeen toteutusvastuun osalta tarkastuslautakunta toteaa, että nyt käytössä ollut menettely, missä rakennusprojektin johtovastuu on ollut liikelaitoksen johtajalla, ei ole ollut täysin onnistunut työn kuormittavuuden ja teknisen vaatimustason osalta. Tulevaisuudessa tulisi harkita vastaavanlaisten hankkeiden osalta toisenlaista vastuunjakoa.

Vesilaitos -liikelaitoksen tilikauden tulos toteutui runsaat 300 000 euroa talousarviota parempana, mutta tulos oli kuitenkin tappiollinen. Henkilöstökulut ja rahoituskulut olivat huomattavasti talousarviota pienemmät. Tilikauden alijäämä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 167 464 euroa. Sitova tavoite, pumppausiin kuluvan energian käytön pienentäminen säästötoimenpiteillä, toteutui. Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota, että haja-asutusalueen vesihuollon kehittämissuunnitelman päivittäminen on jäänyt toteuttamatta. Sen on pitänyt olla valmis jo vuoden 2012 loppuun mennessä.

6. Tarkastuslautakunta tiedustelee, mistä haja-asutusalueen vesihuollon kehittämissuunnitelman päivityksen viivytys johtuu ja mihin mennessä päivittäminen aiotaan tehdä?

4.3. Taloudelliset tavoitteet

Kuntiin ja kuntatalouteen vaikuttavia isoja asioita on paljon vireillä, mm. kuntauudistus, soite-uudistus, valtionosuusuudistus ja viimeisimpänä hallituksen vuosittain julkistama kehys- ja peruspalveluohjelma. Tilastokeskuksen mukaan bruttokansantuotteen määrä heikkeni 1,4 % vuonna 2013. Vuosi oli jo toinen peräkkäinen taantuvan talouskasvun vuosi, sillä vuonna 2012 bruttokansantuotteen volyyymi supistui 1,0 %. Kansantalouden kysyntää heikensivät viime vuonna erityisesti yksityisen kulutuksen ja yksityisten investointien supistuminen. Lähivuosien kasvulukuja painavat mittavat julkisen sektorin sopeutustoimet, kuluttajien ostovoiman heikkous sekä kysynnän heikkous niillä toimialoilla, joille Suomi on perinteisesti suuntautunut. Toisaalta hitaan kehitysvaiheen jälkeen uusi kasvupyrähdys voi piristää kasvuprosentteja nopeastikin.

Kuntaliiton mukaan lähes puolet kunnista, yhteensä 156 kuntaa, on nostanut tuloveroprosenttiaan vuodelle 2014. Korkein tuloveroprosentti on 22,50 % ja alhaisin 16,50 %.

Keskimääräinen tuloveroprosentti on 19,74, mikä merkitsee 0,36 prosenttiyksikön kasvua vuodesta 2013.

Kunnallisverojen korotusten takana ovat heikko talouskehitys ja suuret valtionosuusleikkaukset. Valtio on siirtänyt valtionosuusleikkauksilla veronkorotuspaineita kunnille ja tulokset näkyvät.

Nurmijärven kunnan talous vuonna 2013 oli hieman ylijäämäinen eli 0,2 milj. euroa ollen alkuperäistä talousarviota 1,2 milj. euroa heikompi. Kunnan verotulojen kasvu oli ennakoii-

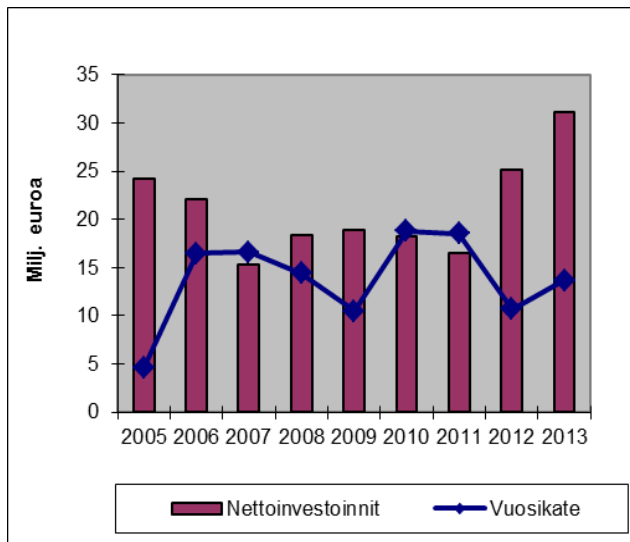

tua suurempi ja verotulojen kasvu vuonna 2013 oli 7,5 %. Toimintakulut kasvoivat puolestaan 4,5 %. Toimintakatteen kasvu oli verorahoituksen kasvua pienempi.

Vuosikate oli 13,7 milj. euroa, ja vuoden 2013 investoinnit olivat 33,3 milj. euroa. Vuosikate kattoi investoinneista 42 %. Kuntastrategian mukainen tavoite – vuosikate kattaa poistot – saavutettiin juuri ja juuri, poistojen ollessa 13,5 milj. euroa.

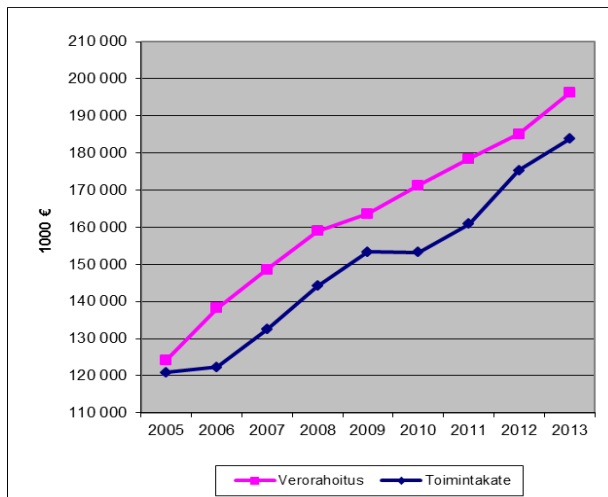
Taseessa kunnan omavaraisuusaste laski 2,8 % ollen strategian mukaisen tavoitteen (yli 50 %) alla luvussa 49,7 %. Velkamäärä nousi 2326 euroon asukasta kohden. Kunnan velkaantumisen vauhti on suurista investoinneista johtuen nopeaa. Omavaraisuusasteen heikkeneminen on huolestuttava merkki ja kertoo liian suuresta investointien määrästä suhteesta tulorahoitukseen ja sen kasvuun.

Merkittävimmät muutokset talousarvioon oli sosiaali- ja terveystoimen toimintakuluissa, jotka kasvoivat 2,7 milj. euroa alkuperäisestä talousarviosta. Toimialan toimintakulut olivat 50,7 % kunnan kokonaistoimintakuluista.

Kuva 3. Nettoinvestoinnit ja vuosikate 2005 – 2013

Kertomusvuoden nettoinvestointeja ei pystytty enää kertomusvuonna rahoittamaan tulorahoituksella. Vuosikate nousi hieman edelliseen vuoteen verrattuna, mutta oli edelleen alle vuosien 2010-2011 vuosikatteen. Investointien määrä kasvoi huomattavasti korkeammaksi kuin aikaisempina vuosina.

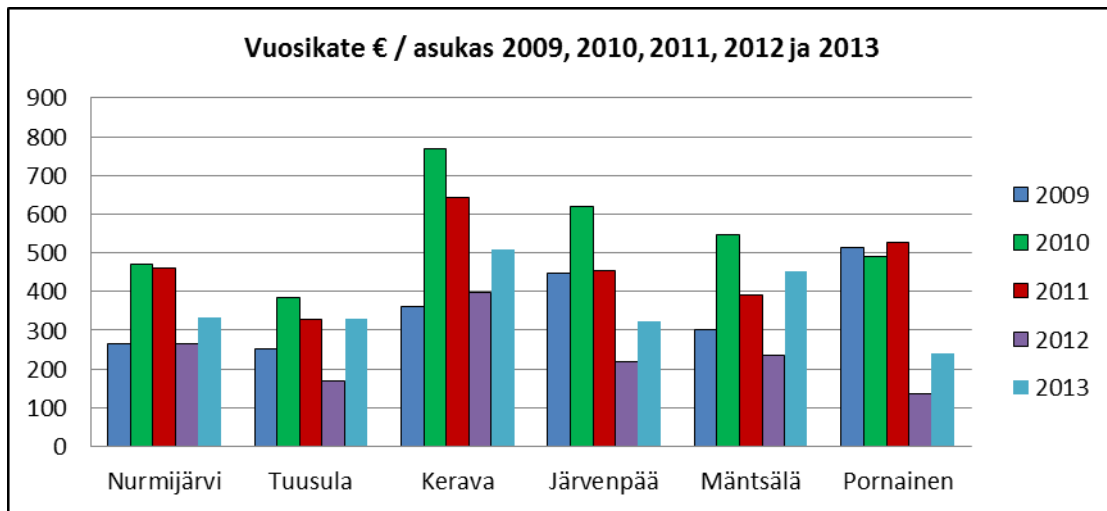
Kuva 4. Verorahoitus ja toimintakate 2005-2013

Kuva 4 havainnollistaa kunnan verotulojen ja nettomenojen suhdetta vuosilta 2005-2013. Verorahoitus (verotulot + valtionosuudet) ovat kasvaneet tasaisesti vuosittain, pieni notkahdus syntyi vuonna 2009.

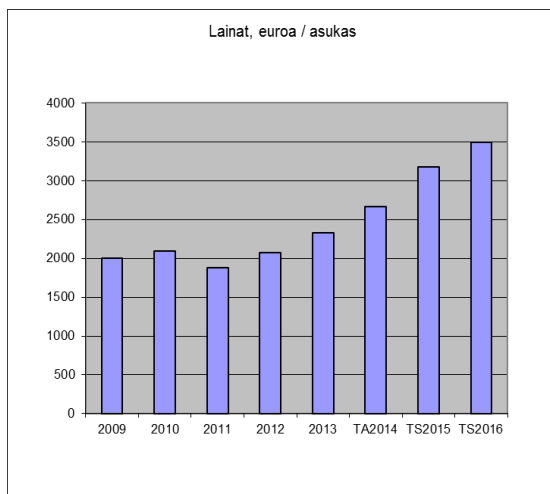
Nettomenot kasvoivat samaa tahtia verorahoitustulojen kanssa vuodesta 2006 vuoteen 2009, pysähtyivät vuonna 2010 samalle tasolle kuin edellisenä vuonna ja lähtivät jälleen voimakkaaseen, verorahoitusta suurempaan kasvuun kolmena viime vuotena. Tilinpäätös-vuonna nettomenot kasvoivat 4,8 % (ed. vuonna 5,6 %). Verotulot ja valtionosuudet kasvoivat yhteensä 6 % (ed. vuonna 3,7 %). Toimintakatteen ja verorahoituksen väliin jäävällä osalla kuvassa 4 tulisi kattaa vähintään rahoituserät (korot ja lainojen lyhennykset) ja korvausinvestointien suuret poistot, jotta talous pysyy tasapainossa ja lainanotolla rahoitetaan vain uusia investointeja.

Kuva 5. Vuosikatteen KUUMA-kunnissa vuosina 2009–2013

Kuvassa 5 on verrattu KUUMA-kunnissa vuosina 2009-2013 toteutuneita vuosikatteen / asukas. Kaikkien kuntien vuoden 2013 vuosikatteen paranivat jonkin verran edellisestä vuodesta. Nurmijärven vuoden 2013 vuosikate asukasta kohti oli 333 euroa, kun se edellisellä vuonna oli 265 euroa / asukas.

Kuva 6. Lainakanta asukasta kohti 2009–2016

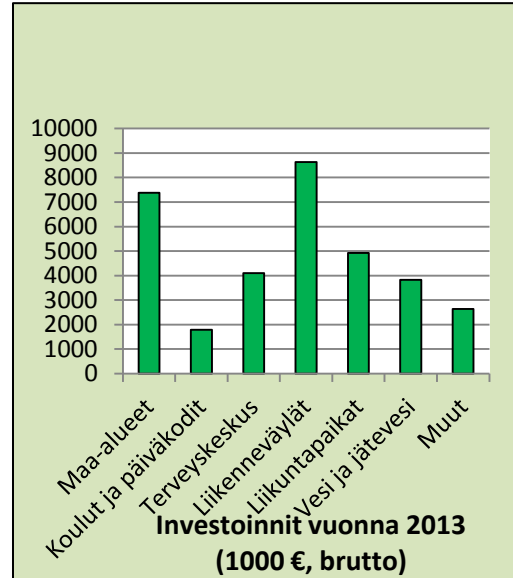

Kuva 6 kertoo kunnan asukasta kohti lasketun lainakannan toteutuneen kehityksen 2009 – 2013 ja suunnittelukauden tulevan kehityksen 2014 - 2016. Lainat asukasta kohti kohosivat ensimmäisen kerran yli 2000 euron lukemaan vuonna 2010. Kertomusvuonna 2013 lainakanta oli 95,8 milj. euroa eli 2.326 euroa/asukas. Suunnittelukaudella lainarahalla tehdään suuria investointeja jolloin lainakanta nousee vuoteen 2016 mennessä 150,1 milj. euroon joka on 3.489 euroa/asukas.

4.4. Investoinnit

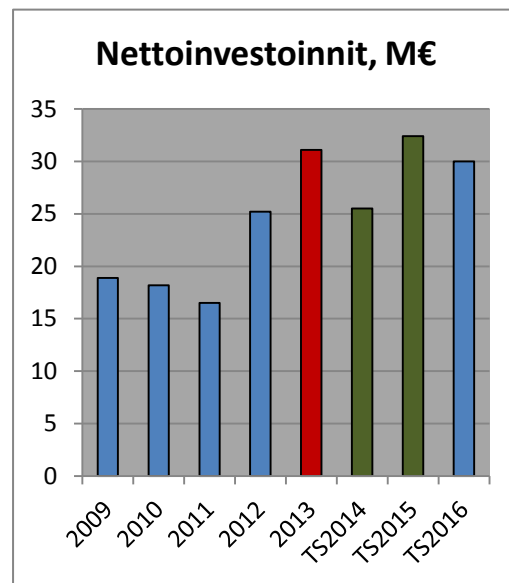
Viereisessä olevassa kuvassa 7 on kuvattu kertomusvuoden investoinnit lajeittain. Suurimmat kertomusvuoden rakennusinvestoinnit olivat terveyskeskuksen laajennus ja peruskorjaus, Karhunkorven koulun peruskorjaus sekä Kirkonkylän liikuntapuisto, Ahjolan kunnostustyöt ja Tiiran uimarannan pukutilat sekä Kunnanvirastotalo. Liikenneväylien rakentamisen osuus 8,6 milj. euroa on koko kunnan investointimenoista 25,9 %.

Kuva 7. Investoinnit lajeittain 2013

Investointeihin käytetyt euromäärät laskivat vuosina 2009 – 2011 kunnes vuonna 2012 ne nousivat 25 milj. euron tasolle ja kertomusvuonna investointimenot olivat 31 milj. euroa. Kuvassa 7 näkyy miten investointien määrän on suunniteltu kasvavan vuoteen 2016 saakka.

Suurin uusi hanke on vuosina 2013 – 2017 toteutettava Nurmijärven Monitoimitalo, jonka kokonaisbudjetti on 12 milj. euroa. Klaukkalaan rakennetaan vuonna 2016 valmistuva uusi päiväkotiti 3,6 milj. eurolla ja Rajamäen terveysasema 2,8 milj. eurolla. Perhetukikeskukseen on varattu 1,8 milj. euroa ja sen pitäisi valmistua vuoteen 2015 mennessä. Rajamäen uimahallin peruskorjaukseen ja laajennukseen on varattu 11,5 milj. euroa.

Kuva 8. Nettoinvestoinnit 2009 - 2016

Tarkastuslautakunta kiinnittää huolestuneena huomiota kuntastrategiasta poikkeamiseen ja velkaantumismäärän kasvuun niin, että suunnitelmakauden viimeisenä vuonna velat asukasta kohti laskettuna ovat yli 3.400 euroa.

5. Henkilöstö

Valtuusto hyväksyi vuonna 2012 henkilöstöohjelman vuosille 2013 – 2016. Ohjelma laadittiin laajapohjaisessa työryhmässä ja siitä pyydettiin kannanottoja koko henkilöstöltä. Ohjelman tavoitteena on olla henkilöstöjohtamista suuntaava ja yhtenäistä henkilöstöpolitiikkaa vahvistava ohje.

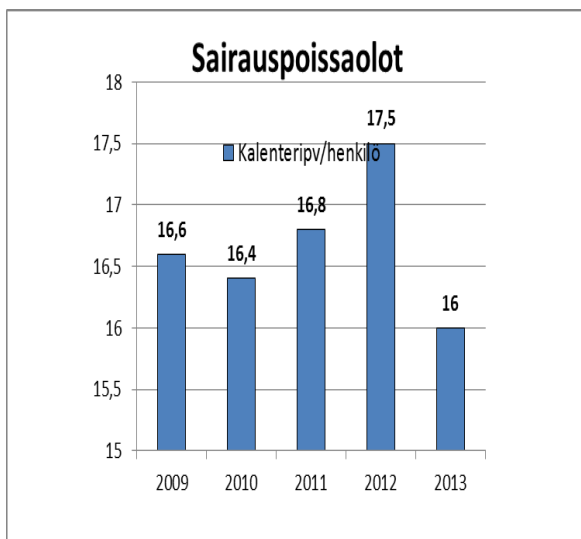
Toimintakertomuksen mukaan kunnan henkilöstön määrä kertomusvuoden lopussa oli 2627 henkilöä, joista vakinaisessa työ- tai virkasuhteessa oli 74 prosenttia ja määräaikaisessa 26 prosenttia. Vakinaisen henkilöstön määrä laski vuoteen 2012 verrattuna 6 henkilöllä ja määräaikaisten nousi 26 henkilöllä.

Henkilöstökysely on tehty 2013 alkuvuodesta. Vastausprosentti oli 64 ja vastausten kokonaisarvosana 4,11 (asteikko 1-5), joka on hivenen edellistä kyselyä parempi.

7. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että 36 prosenttia henkilöstöstä ei vastannut kyselyyn. Koska kysely järjestetään joka toinen vuosi, tarkastuslautakunta tiedustelee, onko selvitetty mahdollisia syitä miksi vastausprosentti jäi alhaiseksi.

Henkilöstökyselyn tulosten mukaan on analysoitu vastausten keskiarvoja. Korkeimmat keskiarvot olivat omassa työhyvinvoinnissa ja esimiestyössä. Henkilöstökertomuksen mukaan vastaukset jakaantuivat selvästi kysymyksen osalta, joka koski ristiriitojen ratkaisemista keskustelemalla.

8. Tarkastuslautakunta suosittelee, että henkilöstökertomuksessa tuodaan esille mihin asioihin toimialoilla on kiinnitetty huomiota ja minkälaisia toimenpiteitä on tehty henkilöstökyselyn johdosta.

Kuva 9. Sairauspoissaolot 2009 – 2013

Kunnan henkilöstön sairauspoissaolojen määrä vuonna 2013 oli keskimäärin 16,0 (17,5). Edelliseen vuoteen verrattuna oli sairauspoissaolojen määrä vähentynyt. Eniten sairauspoissaoloja oli varhaiskasvatuspalveluissa, liikelaitoksissa ja sivistystoimen hallinto-, kirjasto- ja nuorisopalveluissa. Merkittävin osa, 44,3 prosenttia sairauspoissaoloista muodostui pitkistä 11 – 60 päivää kestäneistä poissaoloista. Sairastavuuspoissaolojen määrä oli kasvanut vuoteen 2012 verrattuna yli 60-vuotiailla 5,9 kalenteripäivää henkilöä kohti. Muissa ikäryhmissä sairastavuuspoissaolot laskivat.

9. Tarkastuslautakunta toteaa, että sairauspoissaolojen seuranta ja analysointi on ollut kattavaa ja kiinnittää huomiota sairauspoissaolojen edelleen korkeaan määrään. Sairauspoissaolojen määrän kääntyminen laskuun katsotaan myönteiseksi kehityssuunnaksi. Tarkastuslautakunta suosittaa, että työkykyprosessin vaikuttavuutta arvioidaan. Lisäksi tarkastuslautakunta kysyy, että onko etätöitä mahdollista lisätä niissä työtehtävissä, joissa se on mahdollista.

Kunnan henkilöstöpalveluissa on valmisteltu vuoden 2013 Henkilöstökertomus, jossa on monipuolisesti ja laajasti esitetty henkilöstön työhyvinvointiin liittyviä toimenpiteitä ja erilaisia tilastotietoja, joita on hyvä hyödyntää kunnan toiminnan ja prosessien kehittämisessä. Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota työtapaturmien ja korvaussummien kasvuun.

6. Kuntakonserni

Nurmijärven kuntakonserniin kuuluu 7 tytäryhtiötä, 5 kuntayhtymää ja 3 osakkuusyhtiötä. Kuntakonsernin rakenne muuttui siltä osin edelliseen vuoteen verrattuna että Kiinteistö Oy Impivaaran osakekanta myytiin ja Nikinharjun kuntayhtymä purettiin vuonna 2013.

Toimintakertomuksen mukaan kunnan omistajapoliittiset linjaukset on käsitelty vuonna 2012. Konserniohjeus on osa omistajapolitiikkaa. Valtuusto on hyväksynyt konserniohjeet vuonna 2006. Ohjeissa on määräykset mm. siitä, mistä asioista tytäryhteisön on ennen omaa päätöksentekoa selvitettävä konsernijohton (kunnanhallitus ja kunnanjohtaja) kannanotto.

Tytäryhtiöille asetetut tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Vuoden aikana tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan kunnanhallitukselle osavuositarkastuksissa. Toimintakertomuksissaan tytäryhtiöt ovat raportoineet sisäisen valvonnan toteuttamisesta ja riskienhallinnan toimenpiteistä yhtiöissä.

Nurmijärven Vuokra-asunnot Oy:n toiminta on tänäkin kertomusvuonna ollut vilkasta, useita rakentamiskohteita on suunnittelussa tai toteutusvaiheessa. Vuonna 2013 valmistui 98 uutta asuntoa. Rajamäen Uimahalli Oy:n peruskorjaus- ja laajennushankkeen hankesuunnitelma hyväksyttiin kunnanhallituksessa ja Nurmijärven kunnan rahoitusosuus 11,5 milj. euroa päätettiin valtuustossa kertomusvuoden aikana.

Konsernitilinpäätöksen ylijäämä vuonna 2013 oli 0,7 milj. euroa ja oli hieman edellisen vuoden tulosta (163 900 euroa) parempi. Konsernin lainakanta oli vuoden lopussa 151,7 milj. euroa ja lainaa 3.686 euroa/asukas, kun vuonna 2012 lainaa oli 3.338 euroa/asukas. Konsernin omavaraisuusaste oli 43,8 prosenttia. Bruttoinvestoinnit konsernilla olivat 50,4 milj. euroa ja investointien tulorahoitus 44,9 prosenttia.

7. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Toimintakertomus sisältää laajan selonteon sisäisen valvonnan järjestämisestä ja riskienhallinnasta kunnassa. Sisäinen valvonta kunnassa toteutuu johtamis-, suunnittelu- ja ohjauskäytännöissä. Lisäksi sisäinen ja ulkoinen tarkastus arvioivat osaltaan sisäisen valvonnan toimivuutta. Kunnassa tehtiin kokonaisvaltainen riskien kartoitus vuosina 2009 – 2011. Vuonna 2013 on toimialoilla päivitetty riskien kartoitusta.

8. KUUMA-yhteistyö

Seudullinen KUUMA-yhteistyö muutti muotoaan vuonna 2012. Toiminta on jatkunut Keravan kaupungin liikelaitoksena. Nurmijärven hallintokuntien toimintakertomustietojen mukaan monilla hallintokunnilla yhteistyö KUUMA-kuntien kanssa on jatkunut ja se on ollut monimuotoista kertomusvuonna. Vain muutamat tulosalueet ovat toimintakertomuksissa ilmoittaneet, että heillä ei ole yhteistyötä. Toimintakertomuksista ja tilinpäätösasiakirjoista ei käy edelleenkään ilmi se, miten paljon resursseja on käytetty yhteisiin hankkeisiin. Työryhmien ja yhteistyön aikaansaannoksista ei ole erityisemmin mainittu toimintakertomuksissa.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä yhteistyön jatkamista KUUMA-kuntien kanssa ja siksi olisi hyvä jos yhteistyön tuloksia sisällytettäisiin toimintakertomustietoihin.

9. Muut havainnot

Kunnan hankinnat ovat oleellinen osa talouden hoitoa. Tarjouskilpailun ehtojen määrittelyn ja tarjousten pisteyttämisen tulee olla suurennuslasin alla. Asiantuntemuksen kilpailuttamisessa tulee olla ajantasaista ja ammattitaitoista. Samoin tulee menetellä suoraan hankintojen osalta. Kunnassa tulee varmistaa hankintaosaamisen, tarjouspyynnön sisällön ja hankintalainsäädännön riittävä tuntemus sekä sopimushallinnan asianmukaisuus ja ajantasaisuus. Myös ostopalvelusopimusten toteutumista tulee valvoa ja varmistaa, että palvelut tuotetaan tarjouspyynnön kriteerien ja sopimusten mukaisesti.

Päätäjien ja virkamiesten tai heidän lähisukulaistensa osallisuus yrityksissä, jotka liittyvät kunnan tilaamiin palveluihin, kilpailuttamiseen ja hankintoihin saattavat aiheuttaa esteellisyyksiä, jonka vuoksi esteellisyyksistä ilmoittaminen tulisi ohjeistaa pakolliseksi toiminteeksi. Tietoisuus jääviydestä helpottaa päättäjän kykyä tehdä moraalisesti ja eettisesti hyväksyttäviä päätöksiä. Tämä vahvistaa demokratiaa. Tiedon julkistamisen osalta harkinta tulee tehdä ennen esteellisyyksien ilmoittamisen käyttöön ottamista. Päätöksenteossa päättäjän ja kuntayhteisön edun tarkastelu ja vertailu tulee suorittaa huolella sekä kriittisesti.

10. Yhteenveto

Laajat valtakunnalliset uudistukset antoivat leimansa vuodelle 2013. Keski-Uudenmaan kahdeksan kunnan liitosselvitys ja sote-uudistus, joka sai alustavan päätöksensä alkuvuonna 2014 olivat niistä merkittävimmät ja luultavimmin myös kauaskantoisemmat tuleville vuosille.

Suomi elää ja syö velaksi. Maa velkaantuu siksi, että valtion ja kuntien menot ovat suuremmat kuin tulot. Menoista suuri osa toteutuu kunnissa ja ylivoimaisesti suurin erä on sosiaali- ja terveydenhoito. Kunnilla on harkintavaltaa siihen, miten ne tehtäviään toteuttavat.

On erittäin tärkeää, että kuntien tehtävien ja velvoitteiden purkaminen etenee hallituksen rakennepoliittisen ohjelman mukaisesti. Poistamalla kuntien tuloksekkaan toiminnan esteitä, tehostamalla toimintaa, edistämällä rakenteellisia uudistuksia kuntalähtöisesti, keventämällä kuntien tehtäviä sekä laajentamalla kuntien veropohjaa pystytään välttämään kuntaverojen rajuja korotuspaineita ja ehkäisemään kuntatalouden alijäämän kasvua.

Kuntien ja kuntayhtymien on kuitenkin myös itse, omin toimin hidastettava menojen kasvua tulevina vuosina ja myös supistettava kustannuksia. Tämä vaatii toimintojen, rakenteiden, palveluiden tuotantokonseptien, tuotantotapojen ja tuotantoprosessien arvioimista ja uudistamista. Sähköiset palvelut ovat olennainen osa muuttuvaa tulevaisuutta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tavoitteet täytyy asettaa siten, että ne on mahdollista toteuttaa. Tavoitteiden asettamisessa on paljon vielä kehitettävää, koska toteutumisen mittaaminen on haastavaa. Tavoitteita asetettaessa tulee huomioida, että ne ovat mitattavia, yksiselitteisiä ja ymmärrettäviä, keskeisiä, riittävän kattavia, realistisia ja sellaisia, joihin yksikkö pystyy vaikuttamaan omalla toiminnallaan.

Vaikka haasteita riittääkin, tulee kunnan katsoa rohkeasti tulevaisuuteen, keskittyä asetettuihin tavoitteisiin sekä kehittää toimintaansa ja palveluitaan. Lisäksi tulee muistaa kaikessa tehokkuus, taloudellisuus ja tiukka menokuri. Yhdessä suunnitellen ja toteuttaen sekä vaikutuksia arvioiden voidaan toimia yhteiseksi parhaaksi.

11. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että valtuusto velvoittaisi kunnanhallituksen ja lautakunnat käsittelemään arviointikertomuksen ja antamaan vastineet kertomuksen havaintoihin sekä raportoimaan valtuustolle kuluvan vuoden aikana havaintojen aiheuttamista toimenpiteistä.

Tilintarkastaja esittää tilintarkastuskertomuksessaan tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä kunnan hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille tilikaudelta 1.1.–31.12.2013. Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen.

NURMIJÄRVI

Nurmijärvellä 5. päivänä toukokuuta 2014

Hannu Toikkanen
puheenjohtaja

Jouni Maijala
varapuheenjohtaja

Mika Harju

Aulikki Markkanen

Aila Metsä-Mähkä

Torsti Ruokoski

Milka Taivassalo